

SHSA

Projectplan ASM



DE INITIATIEFNEMER

De Stichting Historische Schepen Arnhem (SHSA) heeft als doelstelling de aantrekkelijkheid van de Arnhemse kade te vergroten en de binding van de stad met de rivier te versterken. Hiervoor zijn initiatieven genomen voor o.a. een vaste plek voor wisselende historische schepen aan de Rijnkade, het (terug-)plaatsen van een kraan op de kade en het organiseren van de jaarlijkse kadedagen, inclusief het geven van rondleidingen op het ASM-terrein onder leiding van Jan Prins, één van de nazaten van de ASM-werf.

Ook is de SHSA al jaren intensief betrokken bij het gebied Stadsblokken-Meinerswijk in het kader van de ontwikkeling van de gebiedsvisie.

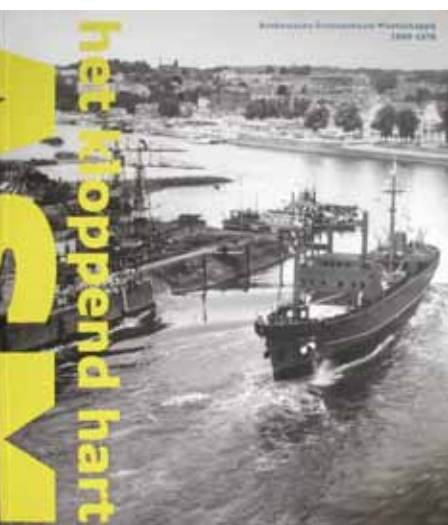
Onder de naam 'Het kloppend hart' is door Uitgeverij Boekschap in samenwerking met de SHSA een boek uitgebracht over de voormalige ASM-scheepswerf. Een groot deel van het historisch erfgoed van de ASM is in beheer bij de SHSA. Vanuit die betrokkenheid is het initiatief ontwikkeld om op een deel van de bestaande resten van de voormalige ASM-werf een kleine scheepswerf te ontwikkelen.

De SHSA heeft de basis gelegd voor deze ontwikkeling en is voornemens hiervoor een aparte stichting zonder winstoogmerk op te richten: *De Stichting ASM-werf Stadsblokken*.

INLEIDING

De Arnhemse Scheepsbouw Maatschappij (ASM) was eens de grootste werkgever van Arnhem en domineerde 'de overkant' van de Rijn met haar activiteiten tot in de jaren zeventig van de vorige eeuw. De toekomst van Stadsblokken is sinds de sluiting van de ASM onderwerp geweest van discussie, speculatie en strijd. Dat is te begrijpen want het is, samen met Meinerswijk, na de ontwikkeling van Arnhem-Zuid in het centrum van Arnhem komen te liggen.

De SHSA wil met het project ASM-werf Stadsblokken op passende wijze een bijdrage leveren aan de waarde van het gebied als historische en attractieve plek in een groene oase in het centrum van de stad. Omdat het gebied in ontwikkeling is betreft dit voorstel een vijfjarig plan waarin alle opties voor de gebiedsontwikkeling open gehouden worden. Het betreft een aantal voorzieningen met een tijdelijk karakter die wegneembaar c.q. verplaatsbaar zijn.



DOEL

Het doel van het plan is een kleinschalige, historische scheepswerf ontwikkelen op een beperkt deel van de fundamenten van de oude scheepswerf.

Hiermee worden de volgende subdoelen nagestreefd:

- historisch: de oude scheepsbouwindustrie op deze plek zichtbaar maken,
- cultureel: levend houden van oude ambachten,
- sociaal: zinvolle en uitdagende activiteiten bieden voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt,
- educatief: zinvolle leerwerkplekken bieden vooral voor jongeren,
- attractief: de aantrekkingskracht van het gebied vergroten voor Arnhemmers en anderen.



Scheepshelling Koningspoort Rotterdam op een toplocatie!



HET PLAN

Het plan bestaat uit een combinatie van activiteiten die op korte termijn de geschiedenis en de betekenis van de plek weer zichtbaar maakt en tevens het startpunt kan zijn voor een bezoek aan het natuurgebied Stadsblokken-Meinerswijk. De aanpak is zodanig dat – afhankelijk van de ontwikkelingen in het gebied – onderdelen van het plan op termijn zonder al te veel kosten kunnen worden verplaatst of aangepast. Ook een verdere inpassing en verfraaiing is mogelijk.

Het gaat om een kleine historische scheepswerf:

- waar gewerkt kan worden aan historische schepen;
- waar bezoekers iets kunnen ervaren van de vroegere scheepsbouw op deze plek;
- waar mensen zinvol en uitdagend werk kunnen doen, in het bijzonder mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt;
- waar vakmanschap kan worden overgedragen;
- waar oude ambachten weer tot leven komen;
- waar mensen de band tussen de stad en de rivier kunnen ervaren,
- waar mensen het achterliggende stadspark Stadsblokken Meinerswijk kunnen ontdekken.

Het uitgangspunt is dat de werf *zonder winstoogmerk* op termijn financieel zelfstandig geëxploiteerd kan worden. Bij de start zal een deel van de investeringen door subsidies en andere bijdragen gefinancierd moeten worden.





Kennismaken met ambachten en techniek op de scheepswerf Koningspoort in Rotterdam



ASM-langshelling in vervlogen tijden

UITWERKING

Voor de uitvoering van dit vijfjarige plan is geen graafwerk of baggerwerk, en dus ook geen afvoer van vermoedelijk vervuilde grond, nodig. Bestaande fundamenteën en de nog aanwezige langshelling zullen worden hergebruikt.

Langshelling

De meest oostelijk gelegen, nog aanwezige langshelling wordt geschikt gemaakt om een schip op de kant te trekken of te water te laten. Omdat dit slechts incidenteel zal gebeuren kan dit met behulp van eenvoudige houten ondersteuning. Afhankelijk van hun grootte kunnen één of twee schepen gelijktijdig op de kant staan. Het gaat om schepen met een historisch karakter. Om overlast voor omwonenden te beperken zullen luidruchtige werkzaamheden binnen beperkte, in overleg met omwonenden te bepalen, tijdsblokken worden uitgevoerd. Waar mogelijk worden deze in een loods uitgevoerd.

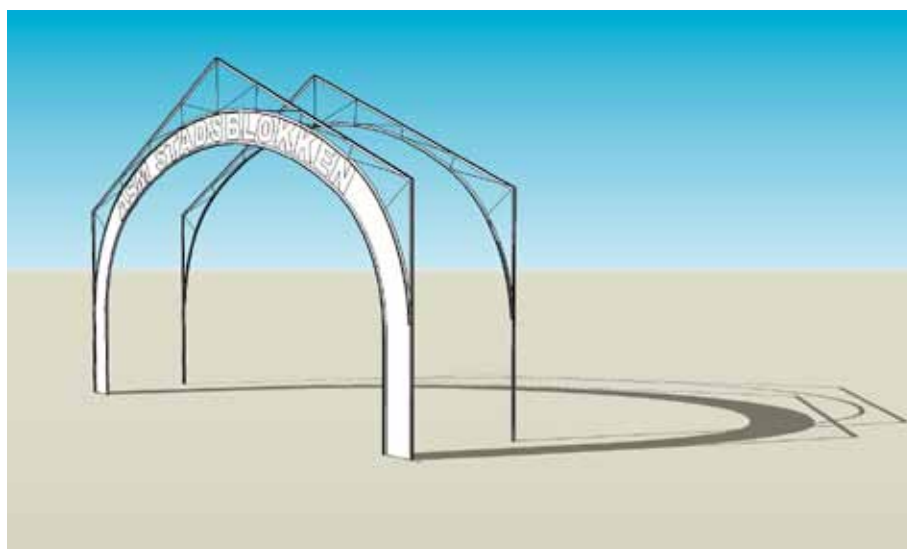
Er zal met minimaal één schip gestart worden. Op dit moment worden een aantal mogelijke objecten onderzocht.



Kromhoutmuseum Amsterdam

Loods

Op het terrein wordt een demontabele nissenhut geplaatst met een beeldbepalend front naar de stad, passend binnen het gebied. Deze loods dient voor de opslag van materiaal, gereedschappen en machines en is tevens werkplaats. Een nissenhut is reeds voor dit plan verworven.





Kraan

Naast de loods wordt de oude werfkraan van scheepswerf Peters in Angeren geplaatst. Deze kraan is al voor het plan gereserveerd. Precies dit type kraan (maar dan een slag groter) heeft op deze plek gefunctioneerd. De fundering is nog aanwezig. Het doel is de werfkraan weer operationeel te maken. Ook zou de kraan kunnen dienen als uitkijkpunt.

Werftuin

In de ruimte tussen de loods en de helling wordt een spannende werftuin aangelegd met voetpaden. De tuin wordt voorzien van diverse voorwerpen die herinneren aan de vroegere scheepsbouw en scheepsvaart, zoals lieren en ankers. Er is al een aantal voorwerpen verzameld die hier een plek zullen krijgen.

De ASM-kantine

Als onderdeel van de historische werf wordt een ontvangstruimte gecreëerd met een bescheiden horeca-functie: 'de ASM-kantine'. De horecafunctie krijgt een seizoensgebonden karakter. Het terras geeft toegang tot het pontje zodat de kantine ook functioneert als wachtruimte voor het pontje met uitzicht op de stad. Het gebouwtje is inklapbaar / afbreekbaar, vergelijkbaar met een poffertjestent of strandtent en wordt geplaatst op de bestaande fundering van een andere voormalige kraan van de ASM. De Stichting '*Geniet in de Weerd*' levert medewerkers voor de exploitatie van de kantine. Dit zijn mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Zij runnen de horeca samen met één of meerdere leidinggevenden.

Het karakter van de horeca is in evenwicht met de natuurlijke omgeving. Dat betekent onder meer, geen geluidsoverlast (muziek) en geen beeld versturende objecten, zoals afvalcontainers, in het zicht.





Het Pontje

Een klein pontje zal in het seizoen worden ingezet. Tegen betaling kunnen voetgangers worden overgezet van de SHSA-locatie aan de Rijnkade naar de ASM-werf. Indien mogelijk wordt het aantal aanlegplaatsen uitgebreid, bijvoorbeeld met het strandje van het evenemententerrein. Er worden ervaren schippers gezocht die op vrijwillige basis pontbaas willen zijn. Met het RIBW en SIZA wordt bekeken of zij assistenten voor de pontbazen kunnen leveren. Een kleine blusboot, uitermate geschikt om als pont dienst te doen, is beschikbaar gesteld door de firma Misti.

INFRASTRUCTUUR

Nutsvoorzieningen

Voor de plannen zijn elektra (220V en krachtstroom) en water noodzakelijk. Aansluitpunten zijn in de nabijheid aanwezig.

Sanitaire voorzieningen

Voor de kleine scheepswerf is minimaal noodzakelijk één toilet en één watertap-punt. Er is geen riolering. Het toilet zal dus zelfvoorzienend moeten zijn: een Dixie, Nonolet of toiletwagen.

Voor de horeca zijn ook sanitaire voorzieningen noodzakelijk. Mogelijk zal een en ander gecombineerd worden.

Ondergrond voor helling en werkplaatsen

Voor dit plan wordt een beperkt gebied vrij gemaakt van begroeiing en voorzien van een vloer van betonnen stelconplaten zonder dat daar graafwerk voor nodig is. Dit wordt de werkvloer waar de nissenhut op komt te staan en de vloer waarop een schip buiten kan worden geplaatst.

Om de langshelling te kunnen hergebruiken zal deze vrij gemaakt moeten worden van zand en begroeiing. In het water is een zekere diepte noodzakelijk om schepen op de kant te kunnen trekken of te water te kunnen laten. Daarvoor zal grond verschoven worden.

Op de bestaande betonnen fundering van de oude werfkraan kan de kraan gemonteerd worden.

Er worden voetpaden aangelegd waarbij de beplanting, waaronder de bomen, worden zoveel mogelijk gespaard. Waar nodig zal een incidentele kapvergunning worden aangevraagd.

Toegankelijkheid en parkeren

Uitgangspunt is een autoluw gebied. De ASM-werf is voor medewerkers en leveranciers per auto bereikbaar via de Stadsblokkenweg. Het werfterrein biedt beperkte parkeermogelijkheden. Voor een beperkt aantal bezoekers, waaronder gehandicapten, zal er parkeerruimte moeten zijn. Daarnaast is er ruimte voor laden en lossen.

Voetgangers kunnen het gebied bereiken via de Stadsblokkenweg (ook fietsers), via de John Frostbrug en in het seizoen via het pontje.

Veiligheid

Het terrein blijft vrij toegankelijk. Alleen rond de werkplekken, waar sprake kan zijn van gevaar voor bezoekers, kan een beperkte afzetting worden geplaatst. De wens is om twee bewoonde historische schepen op tijdelijke plaatsen te kunnen leggen. Dit dient twee doelen: een aantrekkelijk beeld en sociale controle. Hieruit mogen geen rechten voor een vaste ligplaats voortvloeien. De SHSA en de gemeente Arnhem hebben hier goede ervaringen mee opgedaan aan de Rijnkade aan de overzijde.

PARTNERS

Genieten in de Weerd: voor de invulling van de seizoensgebonden horeca.

Siza en RIBW: inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en mensen met een sociaal isolement.

Stichting Er-varen: flexibele ligplaatsen voor historische schepen.

Stichting Anders J. Goedkoop: aanlegplaats pontje Rijnkade.

Nederlands Openluchtmuseum: advies.

Platform fiets- en voetveren.

Scheepsbedrijven in Arnhem waaronder: Misti, Helldörfer en De Hoop.

FINANCIËN

De totale investering voor de meest basale uitvoering van bovenstaande plannen wordt geschat op € 50.000,- (exclusief de horeca). De helft hiervan wordt geleverd door sponsoring met name uit de kring van Arnhemse scheepsbouwbedrijven in natura.

De gemeente Arnhem heeft voorshands € 10.000,- voor het plan gereserveerd.

Contacten met gemeente, provincie en fondsen rechtvaardigen de verwachting dat het resterende, minimaal noodzakelijke bedrag van € 15.000,- op tijd op tafel zal komen.

In deze beperkte en tijdelijke opzet is geen opbrengst voor de grond gerekend.

Als de plannen verder ontwikkeld kunnen worden tot een definitieve historische werf, inclusief bijbehorende voorzieningen die passen bij de ontwikkelingen in het gebied, wordt gestreefd naar een grondopbrengst in de exploitatie. De belangrijkste opbrengst is echter de attractiviteit van de kleinschalige historische werf voor het hele gebied Stadsblokken-Meinerswijk.

VERGUNNINGEN

Binnen de ontwikkelde gebiedsvisie Stadsblokken-Meinerswijk past een kleinschalige historische werf. De verwachting is dan ook dat hierin wordt voorzien binnen het te ontwikkelen bestemmingsplan. Omdat het rivier gebonden activiteiten betreft, is het op basis van gevoerd overleg te verwachten dat Rijkswaterstaat met dit plan zal kunnen instemmen.

Vooralsnog ligt op het terrein nog de bestemming 'industrie'.

Voor een aantal zaken zal een tijdelijke ontheffing voor een periode van vijf jaar worden aangevraagd plus een omgevingsvergunning.

Er wordt niet in de grond gegraven. Voor de werfactiviteiten is geen bodemsanering noodzakelijk. De seizoensgebonden horecavoorziening wordt geheel los van de grond op een voormalige kraanfundatie gebouwd.

Het pontje biedt slechts plaats aan twaalf opvarenden. Daardoor zijn geen verdere vergunningen nodig. Vanzelfsprekend worden strikte veiligheidseisen in acht genomen en wordt de richtlijn 'Fiets- en voetveerponten' gehanteerd.

TEN SLOTTE

De SHSA hoopt met dit plan een passende reactie te geven op de uitnodiging van de curator om met een voorstel te komen voor de komende vijf jaar. Na vijf jaar wordt beoordeeld of het project verder ontwikkeld, aangepast of verplaatst kan worden. In het uiterste geval kan de werf worden beëindigd en de plek in oude staat worden opgeleverd.

De SHSA en de op te richten stichting ASM-werf Stadsblokken zullen zich samen met partners inzetten om de attractiewaarde van het gebied zodanig te versterken dat alle betrokken partijen en alle Arnhemmers, de nieuwe kleinschalige ASM-werf Stadsblokken op deze plek ook voor de langere termijn zullen omarmen.

COLOFON

Arnhem, 22 september 2014

© Stichting Historische Schepen Arnhem
www.shsa.nl

Tekeningen: Steven Gerritsen

Foto's: Jan Trooster

Eindredactie: Frederieke Genevace

Lay out: Buro Gom / Snelle Koppen